

Eren els primers anys del segle XX quan uns llauners d'Ibi decidien fabricar en miniatura els utensilis casolans que habitualment produïen. La idea, que semblava intrascendent, era obsequiar els xiquets amb aparells de joguina que emulaven els que emprava la seua gent gran. Fou, però, l'origen de la indústria que avui és la bandera de tota una vall, la del joguet, fonamentalment distingida per aquesta activitat. Amb capital a Ibi, les poblacions Tibi, Castalla i Onil també es nodreixen d'aquesta feina en constant procés d'adaptació.

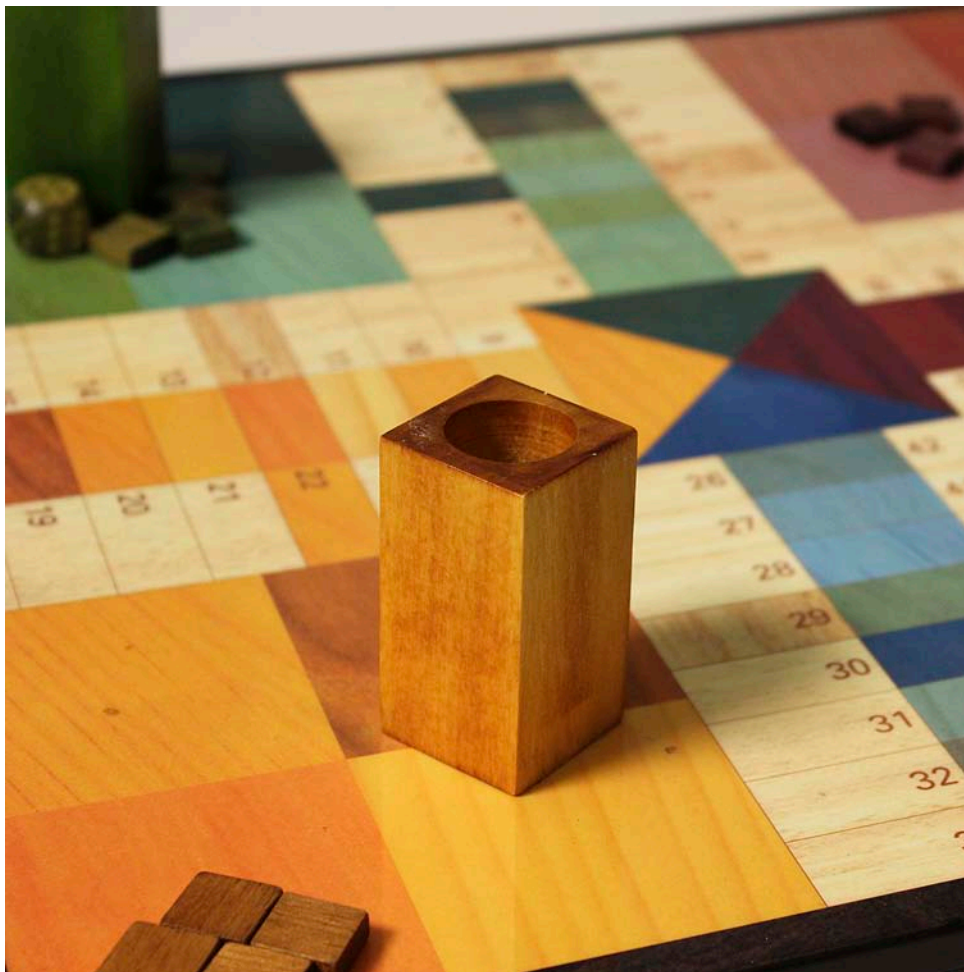
La idea va esdevenir font de riquesa. Inesperadament, els qui ho inventaren van contemplar QUE aquell atzar era més reclamat que la llauneria tradicional. Ibi, poble fonamentalment agrícola, comptava amb uns 3.500 habitants que vivien de l'ametlla, l'oliva i d'altres activitats temporals. La nova indústria va marcar una evolució que va explotar a la dècada dels anys 60. Un petit poble de muntanya, catalanoparlant, rebia necessàries onades d'immigrants –sobretot andalusos i manxecs– que arribaven per omplir les fàbriques.

El monopoli dels Payà, família pionera en aquesta indústria, començava a trencar-se de manera que afavoria la competència de distintes petites fàbriques que decidien apostar pel mercat del joguet. La dècada dels anys 70, el poble comptava amb més de 13.000 habitants, el doble que la dècada anterior. I en la dels vuitanta acariciava els 20.000.

L'adaptació dels nous iberuts era tan destacada que encara avui Ibi celebra la fira andalusa d'abril, que fins i tot convida els alcaldes de les poblacions del sud peninsular on tenen l'origen molts habitants del poble.

L'evolució d'una identitat

Tot això seria irrellevant fora dels llibres d'història. Però són els precedents d'allò que avui es manté a la vall del joguet. Com en tota indústria que prospera, l'adaptació ha suposat una evolució que encara avui resta inalterable el sentit productor d'aquest poble. El seu alcalde, Rafael Serralta –que també procedeix del sector del joguet–, confirma que la vall concentra una vintena d'aquestes empreses. A més, la tradició industrial d'Ibi ha seduït tres empreses multinacionals que ara tenen seu al municipi, on

ECONOMIA

La prosperitat d'un mercat tradicional

La indústria del joguet té la seua capital a Ibi –l'Alcoià–, on es desenvolupa des de fa més d'un segle, i avui s'adapta perfectament a la diversificació.

Reportatge de Manuel Lillo

ENTRE LA TRADICIÓ I LA MODERNITAT. La indústria joguetera d'Ibi ha sabut adaptar-se als nous temps. És un dels sectors tradicionals valencians que funciona més bé. Baix, José Antonio Pastor, president de la Patronal Europea del Joguet i de l'Associació Espanyola de Fabricants de Joguet.

sident de l'Associació Espanyola de Fabricants de Joguet avisa que el seu àmbit està "hiperregulat". Les normes que apliquen les autoritats als fabricants de joguines els obliguen a assumir uns costos que, en molts casos, semblen excessius. La protecció dels menors justifica qualsevol prevenció en aquest sentit. Aquest no és el problema, segons Pastor, sinó la facilitat que molts productes procedents de la Xina troben per accedir a Europa "sense haver superat cap control i, per tant, amb la possibilitat d'eixir al mercat amb un preu ínfim contra el qual no podem competir".

"Assumim els costos que implica complir amb les garanties de seguretat que ens marca la Unió Europea, però s'ha de regular també l'entrada de productes que no reuneixen cap garantia i que, a més, entren en el mercat i anorreen la dignitat del sector". Aquest descontrol, segons Pastor, no se circumscriu a la vigilància duanera: "No es pot permetre que un venedor que ha estat intervingut en quinze ocasions per les autoritats siga multat però no castigat amb el tancament o la suspensió temporal del negoci". Pastor insisteix que la "gran importància" del sector –"és fonamental per al seu creixement i desenvolupament dels xiquets"– no hauria de ser "menyspreada" per ningú.

Capacitat de reacció

El joguet, però, sap enfrontar-se a les dificultats que plantegen els mercats –interns i externs– i reviscola seriosament.

L'última campanya de Nadal ha comportat un creixement de quasi un 6% respecte a l'any anterior. Pastor afirma que "és un bon indicatiu", si bé assegura que "calen dades superiors als indicis per poder dir que hem eixit de la crisi". De fet, Ibi manté un 17% de desocupats, tot i ser la xifra menys dolenta dels darrers anys, atès que l'atur va arribar a superar el 22%.

L'alcalde Serralta confirma que, només a Ibi, el joguet dóna dos milers de llocs de treball directes i indirectes, entre una població total de 23.000. És el 10% del total a escala estatal. Aquesta població suposa la principal –i fonamental– concentració d'aquesta indústria al País Valencià, territori que acull el 45% dels treballadors del sector de tot l'estat, seguit pel Principat, que compta amb quasi el 30% dels treballadors del sector. Ambdós territoris sumen el 80% de la facturació total del joguet de tot l'Estat espanyol.

Des de la perspectiva sindical, Manuela Pascual, secretària general de Comissions Obreres a l'Alcoià, confirma que, a diferència d'altres indústries, la del joguet "s'ha pogut adaptar tant a la diversificació com a la crisi, perquè s'hi ha sabut apostar". De fet, Pascual afirma que d'altres sectors propers geogràficament, com el del tèxtil, no s'han adaptat correctament a altres indústries auxiliars i molts dels seus empresaris "apostaren per la construcció". Una jugada que, no cal dir, no els resultà gens profitosa. Malgrat això, segons dades del sindicat, el creixement de llocs de treball a Ibi no ha anat acompanyat d'estabilitat: dels 695 nous contractes que s'han fet des de començament d'any, només el 9% són fixos.

Virtuts i defectes a banda, el sector del joguet és l'orgull d'una comarca que l'ha sabut mantenir i adaptar a les noves necessitats. I que ha fet d'un referent tradicional i nostàlgic tota una potència industrial, la qual esdevé una tret fonamental en la identitat econòmica del País Valencià. ●

consoliden la necessària diversificació manufacturera de la zona.

Johnson Control, fabricants de bateries; Smurfit Kappa, de cartó, i SRG Global, d'automoció, són les tres empreses més destacades d'una zona que n'acull més de 550 i que fan d'Ibi una de les poblacions industrials més rellevants.

José Antonio Pastor, natural d'Onil i president de la Patronal Europea del Joguet, té el seu despatx a Ibi i concreta, amb dades, la diversificació d'aquest sector tradicional, que ha derivat en indústries auxiliars, com ara la injecció de plàstic o la matriceria –fabricació de motlles– que complementa la fabricació de joguines i la de productes d'altres sectors que hi són aliens.

Les dificultats

La indústria xinesa ha afectat de manera determinant el mercat autòcton, però Pastor va més enllà d'això. El també pre-